

11. 08. 2020

nr RPW

22 989/2020

podpis

MINISTER

NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

03980200367246
RPW/22494/2020 P
2020-08-11

DSW.WNP.055.27.2020

Warszawa, dnia 31. 07. 2020 r.

Pan

Tomasz Grodzki

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie Senatora Kazimierza Kleiny złożone podczas 13. posiedzenia Senatu RP w dniu 2 lipca 2020 r. w sprawie kształcenia nauczycieli języka kaszubskiego uprzejmie przekazuję następujące wyjaśnienia.

Istotnie ze standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, Dz. U. poz. 1450, z późn. zm.) obecnie wynika, że absolwent studiów pierwszego stopnia na kierunku „etnofilologia kaszubska” nie może dopełnić wykształcenia na studiach drugiego stopnia w innym zakresie. Standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotu, nauczyciela prowadzącego zajęcia (załącznik nr 1 do ww. rozporządzenia) nie przewiduje bowiem wyjątków, zatem wszyscy nauczyciele przedmiotu/zajęć są kształceni w taki sam sposób – w cyklu pięcioletnim: na jednolitych studiach magisterskich albo studiach pierwszego i drugiego stopnia (łącznie) na kierunku, który zapewnia przygotowanie merytoryczne do nauczania danego przedmiotu/prowadzenia zajęć, np. języka polskiego, języka kaszubskiego. W kontekście przygotowania do nauczania języka kaszubskiego warto zwrócić uwagę, że standard daje możliwość przygotowania jednocześnie do nauczania dwóch przedmiotów/zajęć. W takim przypadku kształcenie na studiach pierwszego i drugiego stopnia na danym kierunku (np. w zakresie filologii polskiej)

może być wzbogacone o dodatkowy moduł zgodnie z wytycznymi standardu¹ (np. w zakresie języka kaszubskiego, jednakże nie oznacza to studiowania na kierunku „etnofilologia kaszubska”). Absolwent uzyskuje wtedy przygotowanie do nauczania dwóch przedmiotów/zajęć (w tym przypadku języka polskiego – z uwagi na ukończony kierunek studiów w zakresie filologii polskiej oraz języka kaszubskiego – poprzez realizację dodatkowego modułu, co dopuszcza standard).

Odnosząc się natomiast do kwestii kształcenia nauczycieli języka kaszubskiego w klasach I-III szkoły podstawowej uprzejmie wskazuję, że w świetle nowych zasad kształcenia nauczycieli optymalnym rozwiązaniem w przypadku osoby, która pragnie prowadzić zajęcia z języka kaszubskiego (oraz historii i kultury) na tym etapie edukacyjnym jest ukończenie, oprócz jednolitych studiów magisterskich na kierunku „pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna”, także studiów podyplomowych z zakresu języka kaszubskiego². Taka osoba byłaby przygotowana do prowadzenia zajęć edukacyjnych w formie kształcenia zintegrowanego w zakresie języka polskiego, języka obcego, matematyki, edukacji społeczno-przyrodniczej, informatyki, plastyki, muzyki, techniki, wychowania fizycznego oraz edukacji zdrowotnej (jak wynika ze standardu ujętego w załączniku nr 2 do ww. rozporządzenia) oraz do prowadzenia zajęć z języka kaszubskiego.

Uprzejmie wskazuję ponadto, że przytoczone przez Pana Senatora wyjaśnienia ministerstwa odnośnie studiów podyplomowych w kontekście pensum nauczyciela przedszkola i klas I-III szkoły podstawowej zostały sformułowane w trakcie prac legislacyjnych nad projektem rozporządzenia w sprawie standardu kształcenia nauczycieli (konsultacje społeczne, opiniowanie) w związku z wprowadzeniem rozwiązania systemowego polegającego na braku kwalifikacyjnych studiów podyplomowych z edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej³. Sytuacja kiedy osoba, która posiada przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i klas I-III szkoły podstawowej podejmuje studia

¹ Grupa zajęć A2 (*Przygotowanie merytoryczne do nauczania kolejnego przedmiotu lub prowadzenia kolejnych zajęć*) w programie studiów, zgodnie z ust. 2.5. Części I. *Sposób organizacji kształcenia* załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

² Podyplomowe studia pedagogiczno-metodyczne w zakresie nauczania języka kaszubskiego organizowane przez Uniwersytet Gdański, zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie dyplomów, zaświadczeń lub certyfikatów potwierdzających znajomość języka pomocniczego (Dz. U. poz. 1013), do którego odsyła § 14 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. poz. 1575, z późn. zm.).

³ Stanowisko MNiSW w kwestii braku kwalifikacyjnych studiów podyplomowych z edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej: „nauczyciel przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej (klas I–III szkoły podstawowej) powinien być bardzo dobrze przygotowany do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, aby sprostać wymaganiom współczesnej szkoły (okres przedszkola i wczesnoszkolny to czas, kiedy dobrze przygotowany nauczyciel wychwyci deficyty rozwojowe dziecka). Osiągnięcie takich kompetencji może zagwarantować jedynie kształcenie na jednolitych studiach magisterskich. Studia podyplomowe w większości przypadków są nauczycielowi przydatne w sytuacji, kiedy nie jest on w stanie realizować całego pensum zgodnie z kwalifikacjami, w związku z tym zasadne dla niego jest posiadanie kwalifikacji do nauczania drugiego przedmiotu. W przypadku nauczyciela nauczania początkowego taka sytuacja raczej nie ma miejsca, gdyż nauczyciel nauczania początkowego realizuje całe pensum”.

Raport z konsultacji publicznych i opiniowania projektu rozporządzenia w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, załącznik nr 1 – Tabela – Uwagi zgłoszone w ramach konsultacji publicznych, uwaga nr 189, str. 112 oraz załącznik nr 2 – Tabela – Uwagi zgłoszone w ramach opiniowania – uwaga nr 6, str. 179. Strona Rządowego Procesu Legislacyjnego, <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12321600/katalog/12585964#12585964>

podyplomowe z zakresu języka kaszubskiego jest sytuacją odmienną. Na taką ścieżkę kształcenia wskazują nauczycielskie przepisy kwalifikacyjne⁴, które stanowią, że zajęcia z języka regionalnego (języka kaszubskiego) może prowadzić osoba, która ma kwalifikacje wymagane od nauczyciela w danej placówce systemu oświaty (np. w przedszkolu i w klasach I-III szkoły podstawowej, czy w szkole na dalszych etapach edukacyjnych), a ponadto zna język regionalny, w którym naucza lub prowadzi zajęcia.

Przedstawiając powyższe pragnę wyjaśnić, że wprowadzenie nowego systemu kształcenia nauczycieli wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.), w tym nowego standardu ujętego w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, odbyło się w porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej.

W standardzie kształcenia nauczycieli uwzględniono postulaty przedłożone przez Ministra Edukacji Narodowej oraz wytyczne ekspertów. Sposób kształcenia nauczycieli był jednym z elementów reformy systemu szkolnictwa wyższego i nauki wprowadzonego ww. ustawą. Założeniem dla wdrożonych zmian było wzmocnienie jakości kształcenia nauczycieli, w tym właściwe przygotowanie merytoryczne i pedagogiczne studentów (a także uczestników studiów podyplomowych) do wykonywania tego zawodu, tak aby przygotowanie to było zgodne z wymaganiami współczesnej szkoły i oczekiwaniami stawianymi przez MEN dotyczącymi wykształcenia przyszłych nauczycieli. Już w trakcie prac nad tą ustawą Minister Edukacji Narodowej przedłożył postulaty odnoszące się do sposobu kształcenia nauczycieli⁵, wśród których znalazł się m.in. wymóg kształcenia nauczycieli wszystkich typów szkół, na każdym etapie edukacyjnym zawsze w cyklu pięcioletnim, na jednolitych studiach magisterskich (w tym nauczycieli przedszkola i klas I-III szkoły podstawowej jedynie w ramach jednolitych studiów magisterskich na kierunku „pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna” z odrębnym standardem kształcenia) lub studiach pierwszego i drugiego stopnia (przy czym zarówno studia pierwszego, jak i drugiego stopnia muszą być prowadzone w tym samym zakresie – przedmiotu nauczania lub zajęć, do których student uzyskuje przygotowanie).

Wytyczne do nowego standardu kształcenia nauczyciel opracowali eksperci powołani przez Ministrów: Edukacji Narodowej oraz Nauki i Szkolnictwa Wyższego⁶. Zgodnie z ich zaleceniami należało wzmocnić przygotowanie merytoryczne przyszłych adeptów zawodu

---

⁴ § 14 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczególnych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. poz.1575, z późn. zm.). Z informacji posiadanych przez MNiSW wynika, że w MEN toczą się prace nad nowym rozporządzeniem w sprawie kwalifikacji nauczycieli, m.in. w celu dostosowania wymagań kwalifikacyjnych do nowych standardów kształcenia, które obowiązują w stosunku do osób, które rozpoczęły kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela od roku akademickiego 2019/2020.

⁵ Pisma Ministra Edukacji Narodowej (z dnia 10 października 2017 r. oraz z dnia 24 października 2017 r.) przedstawione w ramach uzgodnień do projektu ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*; strona Rządowego Procesu Legislacyjnego -<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12303102/katalog/12458849#12458849>

⁶ W ramach zespołów, tj. *Zespołu do spraw kształcenia i doskonalenia nauczycieli* powołanego przez Ministra Edukacji Narodowej (zarządzenie nr 15 z dnia 25 kwietnia 2017 r. - Dz. Urz. MEN, poz. 27) oraz *Zespołu do spraw opracowania propozycji regul i wymagań w zakresie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela* powołanego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (zarządzenie z dnia 29 listopada 2018 r. - Dz. Urz. MNiSW poz. 53 oraz z 2019 r. poz. 36).

nauczyciela, w związku z tym kształcenie na studiach powinno się odbywać w cyklu pięcioletnim, z uwzględnieniem w programie studiów zajęć dających przygotowanie pedagogiczne. W szczególności kształcenie nauczycieli przedszkola i klas I-III szkoły podstawowej powinno mieć miejsce jedynie na jednolitych studiach magisterskich na kierunku „pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna”.

Jednakże mając na uwadze kwestie przedstawione przez Pana Senatora, w szczególności potrzebę umożliwienia kształcenia nauczycieli języka kaszubskiego na kierunku „etnofilologia kaszubska” prowadzonym przez Uniwersytet Gdański jedynie na poziomie studiów pierwszego stopnia (co mogłoby zwiększyć atrakcyjności tego kierunku dla kandydatów na studia i przełożyć się na utrzymanie prowadzenia studiów z tego zakresu w ogóle), sprawa kształcenia nauczycieli języka kaszubskiego w sposób odmienny niż pozostałych nauczycieli zostanie niezwłocznie przedłożona Ministrowi Edukacji Narodowej, w tym – jak proponuje Pan Senator – umożliwienia kształcenia przygotowującego jednocześnie do nauczania dwóch przedmiotów/zajęć: języka kaszubskiego i języka polskiego poprzez realizację studiów pierwszego stopnia na kierunku „etnofilologia kaszubska” oraz studiów drugiego stopnia na kierunku w zakresie filologii polskiej. Niezbędne jest bowiem całościowe przeanalizowanie kształcenia nauczycieli języka kaszubskiego w kontekście funkcjonowania obydwu systemów: kształcenia nauczycieli i kwalifikacji nauczycielskich oraz wprowadzeniu wyjątku dla danej grupy nauczycieli. Wyjątek ten miałby polegać na dopuszczeniu kształcenia nauczycieli języka kaszubskiego poprzez realizację studiów na poziomie pierwszego i drugiego stopnia w różnych zakresach, tj. na poziomie studiów pierwszego stopnia na kierunku „etnofilologia kaszubska” oraz na poziomie drugiego stopnia na innym kierunku, np. na kierunku w zakresie filologii polskiej, co dawałoby przygotowanie, a tym samym kwalifikacje, do wykonywania zawodu nauczyciela dwóch przedmiotów/zajęć, tj. języka kaszubskiego oraz np. języka polskiego.

Zwrócona zostanie także uwaga na kwestię przygotowania nauczycieli przedszkola i klas I-III szkoły podstawowej z zakresu języka kaszubskiego w kontekście standardu kształcenia nauczycieli przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej. W opinii MNiSW wprowadzenie standardu ten nie przewiduje kształcenia przyszłych nauczycieli przedszkola i klas I-III szkoły podstawowej w zakresie edukacji językowej - języka mniejszości narodowej lub etnicznej lub języka regionalnego, to kształcenie prowadzone przez uczelnię może zostać poszerzone (także o dodatkową liczbę godzin) zgodnie z autonomią programową, o przygotowanie do nauczania w tym zakresie w przedszkolu i w klasach I-III szkoły podstawowej.

Ponadto w kontakcie z MEN zostanie wskazane, że z uwagi na to, że nauczanie języka kaszubskiego, a także historii i kultury (edukacja kaszubska) ma miejsce już w przedszkolu⁷, kształcenie na kierunku „filologia kaszubska” (a także ewentualne kształcenie w zakresie języka kaszubskiego na innym kierunku studiów niż „etnofilologia kaszubska” w ramach dodatkowego modułu - *Przygotowanie merytoryczne do nauczania kolejnego przedmiotu lub*

---

⁷ Przepisy wydane przez MEN dotyczące podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego, ramowych planów nauczania dla szkół publicznych, a także warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów - rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz. U. poz. 1627).

prowadzenia kolejnych zajęć) w opinii MNiSW nie powinno odnosić się jedynie do przygotowania do pracy od II etapu edukacyjnego, tj. od klasy IV szkoły podstawowej (od tego etapu ma miejsce nauczanie przedmiotowe, zgodnie z przepisami MEN dotyczącymi podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej). Kształcenie to powinno obejmować przygotowanie w zakresie prowadzenia zajęć w przedszkolu umożliwiających dziecku poznawanie kultury i języka kaszubskiego oraz w klasach I-III szkoły podstawowej i na dalszych etapach edukacyjnych (od IV klasy szkoły podstawowej) - zajęć z języka kaszubskiego, historii, kultury.

Przedstawiając powyższe wyjaśnienia uprzejmie wskazuję, że stanowisko Ministra Edukacji Narodowej w powyższych kwestiach jest niezbędne do wypracowania wspólnego podejścia do kształcenia nauczycieli w zakresie języka kaszubskiego.

Z wyrazami szacunku

Wojciech MURDZEK